

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

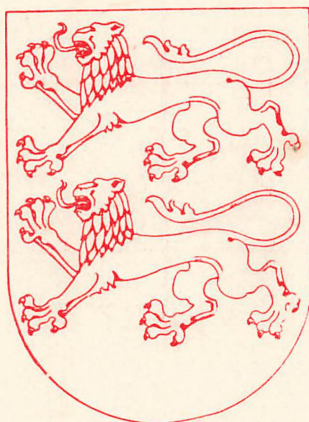
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sønderjydsk

MAANEDSSKRIFT

Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland
ved Claus Eskildsen og H. Lausten-Thomsen

INDHOLD:

Kong Christian X.

Mag. art. Hans Ellekilde: Venderslaget paa Lyrskov Hede.
Et 900-Aarsminde.

J. Raben: Fra Varnæs Sogn. Spøgeri og Forvarsel.
Samleren.

FYENS DISCONTO KASSE

ODENSE

Stiftet 1846

Danmarks ældste private Bank

Aktieselskabet

Landbobanken i Skive

SALLING BANK

Kontortid 9—12 og 2—5
Lørdag 9—2.

Telefon 700 . Skive

Aktieselskabet

Banken for Høbro og Omegn

HOLSTEBRO BANK ^{A/S}

Stiftet 1871.

Banken for Skanderborg og Omegn

Kontortid 10—3 Telefon 516 og 517

Skanderborg

Aktieselskabet

AARHUUS PRIVATBANK

Aktiekapital og Reserver ca. Kr. 18 Mill.

Aarhus
Hovedkontor

København
Nygade 1.

SPAREKASSEN FOR ROSKILDE BY OG OMEGN

Stiftet 1833

Telefon 3000 - Kontortid 9-12^{1/2} og 14-16

Spare- og Laanekassen for Høbro og Omegn

HOBRO — Telefon 13

Sparekassen for Skagen og Omegn

Telefon 57

Skagen

AKTIESELSKABET

NORDISKE KABEL- og TRAADFABRIKER

KØBENHAVN F.

Sparekassen for Lyngby og Omegn

Kongens Lyngby

Aktieselskabet

STRUER BANK

STRUER

Graasten Bank ^{A/S}

Kontortid 9—12 & 2—4

Lørdag 9—1

GRAASTEN

Spare- & Laanekassen for Kolding By og Omegn

Stiftet 1856

Reservefond ca. 1^{1/2} Million

Sparekassen for Haderslev Bys Omegn

Kontortid:

9—12, 2—4. Lørdag 9—1.

HADERSLEV.

Horsens Landbobank ^{A/S}

Kontortid 9^{1/2}-12^{1/2} og 2^{1/2}-4^{1/2}

HORSENS

Sønderjyllands Kreditforening

Haderslev

Reserveret

„B“.

Aktieselskabet

Handels- og Landbrugsbanke

Silkeborg

Telf. 1024 (4 Linier)

CHRISTIAN X
Konge til Danmark og Island

Venderslaget paa Lyrskov Hede.

Et 900-Aarsminde.

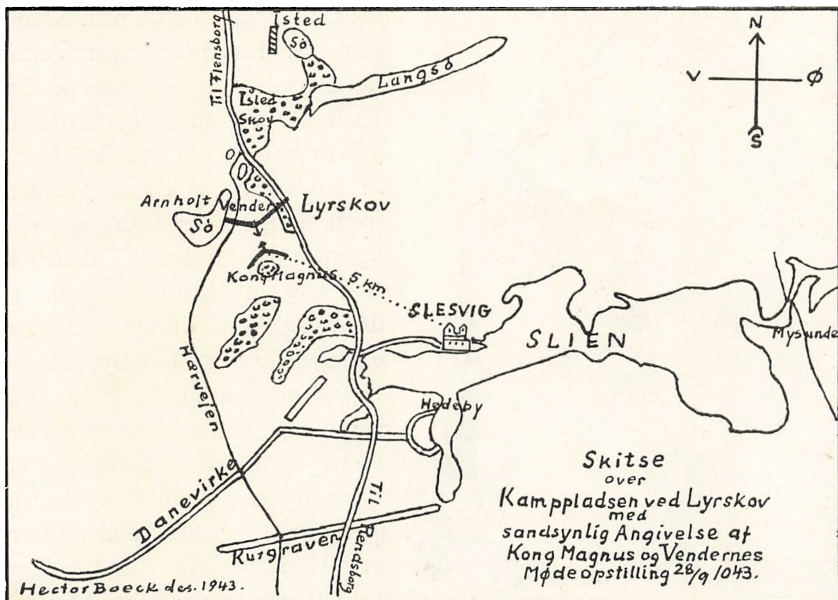
Af Arkivar i Dansk Folkemindesamling,
mag. art. Hans Ellekilde.

DEN 28. September 1043 overvandt den norskfødte Konge *Magnus den Gode*, Olav den Helliges Søn, Vendernes Hær paa Lyrskov Hede, Syd for Isted, lige Nord for Slesvig By. Derved frelste han sandsynligvis Danmarks Kultur fra at blive opslugt af Slaverne.

Sakse fortæller om dette Slag:

Under Magnus den Godes Kampe med den danske Kongeætling Svend Estridssøn, den senere berømte Kongestamfader, brød med eet en Venderhær ind i Jylland. Ved dens Indfald blev Kong Magnus tvivlraadig, om han skulde vende sig mod den nye overhængende Fare. Det var en vendisk Høvding, der i Danmark havde mistet tolv Sønner, som alle var Sørøvere, og som nu faldt ind i Jylland med Vaabenmagt for at hævne sine Sønners Død. Nu overhængte Almuen Magnus med ihærdige Bønner om at drage i Marken mod Venderne. Han lod da sin Medbejler fare, vendte sine Vaaben fra den indre Fjende mod den ydre og glemte saa at sige sin egen Lyst for at føje Folkets Ønske, da han ej vilde have Ord for snarere at røgte sine egne end Rigets Sager; saa Fyrsten fra det fremmede Folk tøvede ej med at vove sit eget Liv for et Land, som han ej var viss paa at eje, da Kampen endnu var uafgjort.

Natten før Slaget skulde staa, saa Kong Magnus i Drømme et sikkert Varsel; han drømte nemlig, at der kom en Mand hen til ham og spaaede ham, at han skulde overvinde Fjenden, og det skulde være ham et vist Varsel om Sejren, at han først skulde fælde en Ørn. Da Kongen vaagnede den næste Dag, fortalte han sit Drømmesyn, og alle undredes saare derover. Snart indtraadte ogsaa det Varsel, han i Søvn havde faaet; thi da Hæren rykkede frem, saa han den Ørn, han havde drømt om, sidde lige for sine Øjne; han red da til paa sin rappe Hest, sigtede paa den med sit Spyd og ramte Fuglen med sit flyvende Spær, før den havde taget Flugten. Sligt nyt og uvant Syn vakte hos hans Mænd Haab

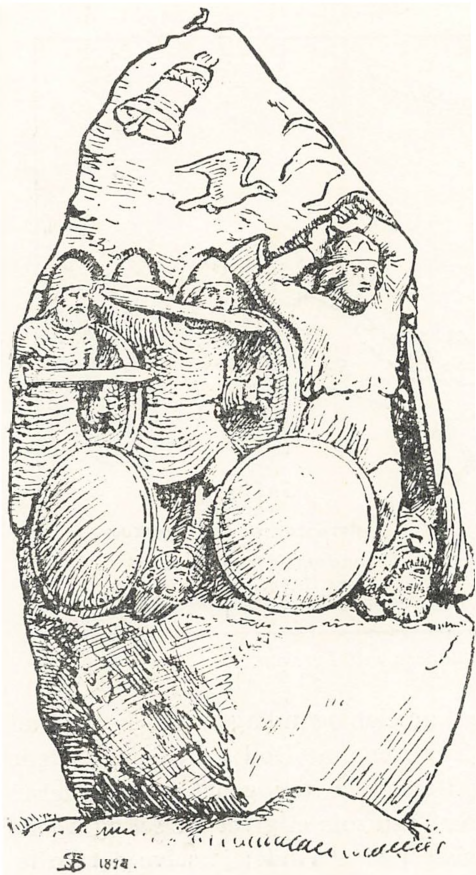
Skitse over Kamppladsen ved Lyrskov.

om Sejr; Hæren greb med Glæde Varslet og udlagde det Lykketræf med Ørnens Fald som usvigeligt Tegn paa, at Død og Ufærd ventede Fjenden. Alle saa de, hvor godt Drømmen var gaaet i Opfyldelse; sejræle tydede de det Kongen givne Tegn som et givet Varsel og troede alle med Lyst og Iver, at de var visse paa at vinde; ja selve det Løfte, som laa i Varslet, gav dem Mod til at vove alt, saa de holdt sig Sejren for Øje og uden at ænse Faren kappedes om at styrte sig i Kampen; de greb den første Lejlighed til Kamp, vandt Sejr i Striden, som var dem varslet, og slog Venderne sønder og sammen.

Saksen Danesaga er skrevet mindst 150 Aar senere end selve den store Begivenhed 1043, og Sakse gengiver Begivenheden, ogsaa som den har levet i det danske Folkesagn, men han har ikke haft Sans for at fastslaa, hvor Kampen fandt Sted i det hele taget, vi kan knapt nok af Sakse skønne, om Slaget har staaet i Sønderjylland eller maaske hinsides Kongeaaen oppe i Nørrejylland. Langt bedre Oplysning faar vi af en langt ældre Kilde, *Adam af Bremen* fra Tiden o. 1070, hvis Hjemmelsmand i mange Tilfælde er selve den danske Konge Svend Estridsøn. Det hedder hos Adam af Bremen i hans anden Bog, Kap. 75:

Kong Magnus var kær for Danskerne paa Grund af sin Retfærdighed og Tapperhed, men en Skræk for Venderne, som efter Hardeknuds Død (1042) faldt ind i Danmark. Den vendiske Hertug Ratibor var blevet dræbt af de Danske, Ratibor, der var Kristen og en mægtig Mand blandt

Magnus-Stenens højre Side. Tegning af Niels Skovgaard, 1898. Ikke tidligere reproduceret. I Arkiv. Hans Ellekildes Eje.

Hedningerne, havde otte Sønner, som var Høvdinge over Venderne. Disse forsøgte at hævne deres Faders Død, men ogsaa de blev alle dræbte af de Danske. For nu at faa Hævn rykkede Venderne frem med en hel Hær og røvede og plyndrede lige til Ribe. Det traf sig, at Kong Magnus just dengang kom tilbage fra Norge og landede ved Hedeby. Saa hurtigt som muligt trak han alle vegne fra danske Krigere sammen, og med dem mødte han Hedningerne, som nu vilde hjem igen fra Danmark, paa Sletterne ved Hedeby, hvor han nedlagde 15.000 af dem. Siden havde de Kristne fredelige og lykkelige Aar under hele Magnus's Rege-ringstid.

Hovedslaget mod Venderne fandt altsaa ifølge Adam af Bremen Sted paa »Sletterne ved Hedeby«. Selv om det ikke udtrykkeligt siges, har man det Indtryk, at Venderne ikke godvilligt vender om ved Ribe, men

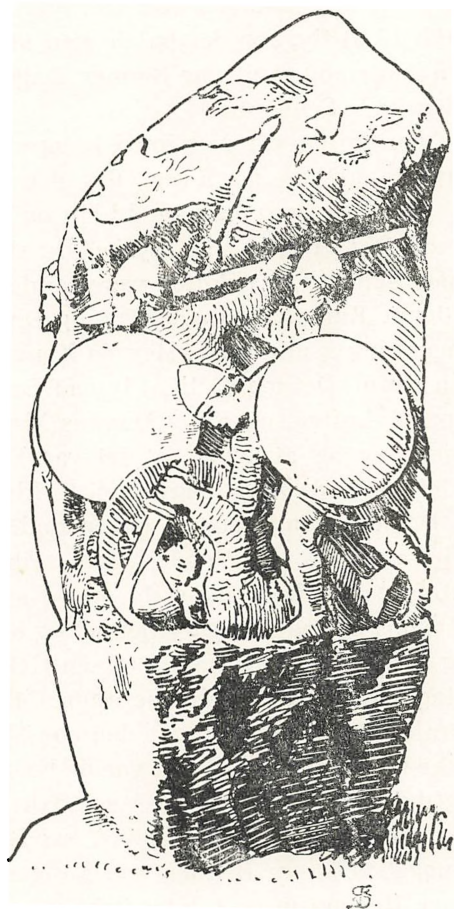
at de møder saa stærk Modstand, at de maa beslutte dem til at vende om, da de faar Nys om, at den norsk-danske Kong Magnus truer deres Tilbagetogsline. Det er denne dobbelte Kamp ved Ribe og paa Hederne i Nærheden af Hedeby, som vi faar nærmere Underretning om hos de islandske Skjalde og i de islandske Kongesagaer, først og fremmest *Snorres Heimskringla*. Vi anfører først denne henvend et Par Aarhundrede yngre Beretning, ganske ligesom vi ovenfor først anførte Saksens yngre og derefter Adams ældre, og som Helhed sikkert historiske Beretning. Vi skal nemlig have et Indtryk af, hvorledes Sagnene om Magnus den Godes Sejr i Lyrskovslaget har udformet sig i norsk-islandsk Overlevering 170 Aar efter selve Slaget.

Snorre fortæller først, hvorledes Venderne i Jomsborg, der stod under de danske Kongers Overhøjhed, havde gjort Opstand. Magnus sejlede med en dansk Flaade til Vendland og erobrede straks Borgen, dræbte

mange Vender, brændte Borgen og hærgede vidt og bredt i Omegnen. Mange Folk i Vendland underkastede sig Kong Magnus, men der var flere, som flygtede bort. Kong Magnus drog da tilbage til Danmark og forberedte sig til Vinterophold dér og sendte Flaaden hjem, baade den danske og de Skibe, der havde fulgt ham fra Norge.

Svend Estridsøn var ikke sen til at benytte sig af Lejligheden, han brød ind i Skaane fra Sverige, og blev valgt til Konge i Skaane og derefter i Sjælland. Saa gik han over til Fyn og fik alle Øer lagt under sig. Kong Magnus spurgte disse Tidender og ligesaa, at Venderne havde gjort Indfald i Landet. Han samlede sit Mandskab, og der samledes hurtigt en Hærstyrke omkring ham. Da kom til ham Hertug Otta fra Brunsvig i Saxland, der var gift med Kong Magnus' Søster Ulfhild, og han havde en stor Skare med sig. Danehøvdingene tilskyndede Kong Magnus stærkt til at fare imod Vender-

hæren og ikke lade Hedninger falde ind i Landet og ødelægge det. Da tog man det Raad, at Kongen skulde drage sydpaa til Hedeby med sin Styrke. Men da Kongen lå paa Lyrskovhede ved Skodborgaa, fik han Efterretning om Venderne, blandt andet, at de havde saa mange Folk med, at ingen kunde tælle dem. Kong Magnus havde ikke Folk i Sammenligning med dem, og der vilde ikke være andet Vilkaar for ham end at fly bort. Kong Magnus vilde dog kæmpe, hvis hans Mænd saa nogen Mulighed for at sejre; dog de fleste fraraadede det og sagde, at Venderne havde en ganske uovervindelig Hær, men Hertug Otta tilskyndede til hellere at kæmpe. Kongen lod da blæse hele Hæren sammen, og de laa ude om Natten under deres Skjolde, fordi det blev sagt dem, at Venderhæren var kommet i Nærheden af dem. Kong Magnus

Magnus-Stenens venstre Side. Tegning af Niels Skovgaard, 1898. Ikke titl. reproduceret. I Arkivar Hans Ellekildes Eje.

selv var meget mod i Hu. Det tyktes ham ilde, hvis han skulde blive nødt til at fly, for det havde han aldrig prøvet før. Han sov kun lidt om Natten og sang sine Bønner. Dagen efter var det Mikkelsesmesseaften (den 28de September).

Men da det var nær imod Daggry, da faldt Kong Magnus i Søvn og drømte, at han saa Kong Olav den Hellige, sin Fader, og denne talte til ham: »Du er meget mod i Hu og fuld af Frygt, da Venderne drager imod Dig med en stor Styrke. Du skal ikke ræddes for den hedenske Hær, selv om der skulde være samlet mange af dem. Jeg vil følge Dig i denne Kamp. Jeg raader Dig og Dine Folk til først at begynde Kamp, naar I hører min Lur«. Men da Kong Magnus vaagnede, da fortalte han sin Drøm. Det tog da til at lyse af Dag. Da hørte hele Folket Klokkelyd oppe i Luften, og Kong Magnus Mænd, de som havde været i Trondhjem, syntes at kende, at det var Klokken Glad, som ringede. Denne Klokke havde Kong Olav givet til Klemenskirken i Trondhjem.

Da stod Kong Magnus op og raabte, at man skulde blæse Styrkerne til Kamp. Da fo'r Venderhæren sydfra over Aaen imod dem, og hele Kongens Styrke sprang da op og stævnede imod Hedningerne. Kong Magnus kastede Ringbrynjen af sig og havde yderst en rød Silkeskjorte, og han havde i sin Haand Øksen Hel, som Kong Olav havde ejet. Kong Magnus løb foran alle de andre Mænd imod Fjenden, og han hugg straks med begge Hænder den ene Mand efter den anden. Kampen var ikke lang, Kongens Mænd var de ivrigste, og hvor de saa stødte sammen med Venderne, faldt disse saa tykt, at de laa som Bølgeskum. Men de, som stod længere tilbage, vendte sig da til Flugt, og de blev da hugget ned som Bondekvæg. Kongen selv drev Fjendens Flugt østpaa over Heden, og de faldt i flokkevis over hele Heden. Det er Folks Sigende, at der ikke i de nordlige Lande i kristen Tid er sket et Mandslæt, som det der skete paa Lyrskov Hede af Venderne.

Der faldt ikke mange af Kong Magnus Folk, men en Mængde blev saaret. Efter Kampen lod Kong Magnus forbinde sine Mænds Saar, men der var ikke saa mange Læger i Hæren, som man da behøvede. Kong Magnus gik da til de Mænd, som han syntes, og han følte paa deres Hænder, men da han tog dem i Haandfladen og strøg over den, saa tog han de tolv ud, som syntes ham at have de blødeste Hænder, og sagde, at de skulde forbinde deres Fællers Saar. Men ingen af dem havde før forbundet Saar, og disse tolv blev alle siden de ypperste Læger. To af dem var Islændinge, den ene Thorkel Geirason af Lyngø, den anden Atle, Fader til Baard den Sorte i Seldalen, og fra dem nedstammer siden mange Læger.

Efter denne Kamp rygtedes vide om Land det Jærtegn, som den hellige Kong Olav havde gjort, og det var Almuens Tale, at ingen skulde

driste sig til at kæmpe mod Kong Magnus, da hans Fader Kong Olav stod ham saa hjælpsomt bi, at hans Uvenner af den Grund ikke kunde yde ham nogen Modstand.

Hvorfra kan nu Snorre vide, at Slaget stod paa »Lyrskov Hede ved Skodborg Aa«, naar der dog vitterligt er mindst 12 danske Mil mellem Lyrskov Hede Nordvest for Slesvig og Skodborg Aa, Nord for Ribe, den nuværende Kongeaa? Svaret er, at Snorre har misforstaaet sin Hovedkilde, de med Magnus den Gode og hans Farbroder og Efterfølger Harald Haarderaade samtidige islandske Skjalde, *Arnor Jarleskjald* og *Thjodolf Arnorsson*. Han troede fejlagtigt, at det drejede sig om eet og samme Slag ved Skodborg Aa, som Arnor Jarleskjald hævder, og nær Hedeby, som Thjodolf Arnorsson hævder, og ikke, som vi tydeligt kan se med Adam af Bremen som vor Nøgle, om to forskellige Slag, det første ved Skodborg Aa, det andet nær Hedeby; det sidste det egentlige Lyrskovslag.

Jeg citerer nu disse to Skjaldestrofer i Bibliotekar Dr. von Holstein-Rathlous digteriske Oversættelse. (De andre Skjaldegengivelser skyldes ogsaa ham).

Først den Strofe af Arnor Jarleskjald, hvor Skodborg Aa udtrykkelig nævnes:

*Ved den skønne Skodborg Aa,
Skjoldung, Sorg Du Venden voldte;
der mod dobbelt Tal af Hærfolk
Du fik Sejr; Dit Navn blev fejret.
Højt laa Helte-Lig, saa Ulve
hopped ej til D yngens Toppe.
Olav Digre hjalp sin Ætling;
evig skal Din Hæder leve.*

Skodborg-Aaen nævnes ogsaa i en Strofe af Thjodolf Arnorsson, i tæt Forbindelse med Hedeby:

*Skarpt lød Skjoldes Larm i
Sky nær Hedeby,
Syd for Skodborg-Aaen
Sejr fik Helten fejre.
Utal af de Vender
Ellas Ætling fælded.
Hvem har spurgt, at Spyd og
Spær vog fler end her.*

Ingen af de med Lyrskovkampen samtidige Skjalde nævner selve Valpladsen *Lyrskov Hede*. Dette Navn findes først nævnt i et Digt af Islænderen *Einar Skulesøn*, der i 1153 digtede et Kvad til Ære for Olav den Hellige, som bærer Navnet »*Geisli*«, d. v. s. »*Straalen*«. Her hedder det i Strofe 28:

*Far til Søn i Straale-
Strømme kom i Drømme.
Kongen til den Kække
kvad: »Vi følges ad, Søn!«
Før mod vantro Vender,
vred, paa Lyrskov Hede
gævt han vandt; men Graaben (d. v. s. Ulven)
glæded sig ved Æden.*

Hvorfra Einar Skulesøn i 1153, 110 Aar efter Slaget, kender selve Navnet Lyrskov Hede, ved vi ikke med Sikkerhed, maaske fra Samtidens levende norsk-islandske Tradition, maaske fra et ellers tabt Kvad af en af Samtidens Skjalde. I alle Tilfælde har vi ingen rimelig Grund til at tvivle paa Overleveringens Rigtighed, thi vi ved med Sikkerhed fra Adam af Bremen, at Hovedslaget stod paa Sletterne nær Hedeby. Vi har heller ingen Grund til at følge Topografer og Hjemstavnsdyrkere, der vil flytte det store, afgørende Folkeslag fra Lyrskov Hede læt Nord for Slesvig til Lerskov Nord for Aabenraa, endnu mindre til Lejrskov, der jo ligger et Par Mil Nord for Skodborg Aa i Nørrejylland.

Vi maa derfor opfatte Lyrskov Hede, 5 km nordvest for Slesvig, som den rette Valplads for dette Folkeslag.

Af *Odd Kikinaskjald* faar vi ganske sikker Viden om Slagets Dag, Dagen før Mikkelsmesse, altsaa den 28de September (1043):

*Just før Mikkelsmesse
Malmet klang paa Vangen.
Vender faldt, men Folket
fandt Behag ved Slaget.*

Endelig meddeler den islandske Skjald *Thorleik den Fagre*, at det danske Kongsemne Svend Estridssøn deltog i Kampen »paa Heden Nord for Hedeby«. Han siger udtrykkelig om Svend Estridssøn:

*Gavmild, stærk i Striden
stred han nord for Hede-
by, og Brad (d. v. s. Steg) fik Ravnene.
Blanke Sværd svang de.
Vender faldt paa Valen,
vældigt Tal laa fældet.*

Haslev Gymnasium - *Kostskole for Dreng*

Eksamensret til Mellemskole-, Real- og Studentereksamen.

Alle Oplysninger ved Henvendelse til

Peter Kæstel, Rektor. Haslev.

KOSTSKOLEN TOLLØSE

1 Times Kørsel fra København. Skolehjem for Dreng og Piger. Udlands-Danskes Børn kan bo paa Skolen i Ferierne. Elever optages fra 7 Aars Alderen. Underskole, Mellemskole, Realklasse.

Marie Hesseldahl. Louise Højer.

Helsing Kost- og Realskole

NORDSJÆLLAND

Skolen er beliggende i en smuk skovrig Egn nær Kattegat. Skolebygningen er ny og tidssvarende. Universitetsuddannede Lærere.

Program sendes. O. Nelsson

Husholdningsseminariet

Ankerhus - Sorø

uddanner Husholdnings- og Skolekøkkenlærereinder, afholder 5 Mdr.s Kursus for unge Piger fra Maj og Novbr. Plan sendes. *Magdalene Lauridsen.*

Køb dansk Arbejde!

^A/_S Sønderjydske Frøforsyning

Frøavl og Frøhandel, Aabenraa

Forlang

BULLOX

100% ren Kødekstrakt - Kød-Bouillon-Tærninger
Kvaliteten uforandret de sidste 10 Aar

A/S Dansk Kødekstrakt Co. Aabenraa

Haderslev Amts aut. Destruktionsanstalt

Telefon Hammelev 32.

Selvdøde og syge Dyr afhentes overalt i Distriktet.

SØREN LØTH & SØNNER

Fiskeeksport

Telf. 24 og 22

Telgr. Adr.: Løth

Hirtshals

»TAVANNES WATCH« & »ADMIRAL«

er to af de bedste Schweizer
Præcisions-Uhre.

Forlang dem hos Deres Uhrmager.

Gymnastikhøjskolen

i Ollerup

Højskole for Mænd fra 3. Novbr. til 30. Marts med Lederuddannelse i Gymnastik, Svømning, Idræt, Boldspil og Ridning. Skoleplan med Oplysninger ogsaa om Amtsunderstøttelse og Hjælp fra Elevforeningen - ved

NIELS BUKH

„CIMBRIA“

Tømmerhandel A/S
Aabenraa

Trælast - Bygningsartikler
Støbegods

Tlf. 2006 - 2007 - 2008

Snoghøj Gymnastikhøjskole Fredericia.

3 Maaneders Sommerskole.
5 — Vinterskole.
Skoleplan sendes.

Jørgine Abildgaard. Anna Krogh.

Graasten Husholdningsskole

m. Barneplejeafdeline

5 Mdr.s Husholdningskursus
begynder 4. Maj og 4. Novbr.
Plan sendes.

Olga Reppien og Ebba Drewes.

Askov Sløjdskole

Efterskole

Maj-Oktober: Piger (14-18 Aar).
November-April: Dreng (14-18 Aar).
Skoleplan og Oplysninger sendes.

POUL VYNNE

Aalestrup

Andelsmejeri

Telefon 40

Reserveret

A. F. J.

ASMUS HANSEN

Kolonial- og Kortevarer
en gros

Haderslev

Dyckjær & Christensen

Fiskeeksport

Ringkøbing

Til alle Festligheder
PREMIER IS

Esbjerg

Grand Hotel

Telefoner: 1227 - 1228 - 1229

Statstelefon: 25

VEJLE

AKTIESELSKABET
SKARREHAGE MOLERVÆRK

Nykøbing Mors

Sydfyns Frøavl A/S

Møllergade 88 Telf. 355

SVENDBORG

Midtjyllands Ægeksport

v/ A. Torrvig-Jensen

Brande

Telefon 84 og 185

Brunkul købes og sælges.

Odense Frøkontor

Odense

*Støt de
sønderjydske Indsamlinger*

Smith & Co. A/S

Cykler og Cykledele
en gros
ODENSE

GRAM

KØLEANLÆG

Brødrene Gram A/S

Vojens

Carl J. Ulrich & Søn

Aktieselskab

Haslev - Telefon 600

Bornholms Maskinfabrik, Rønne

Jernstøberi, Maskinfabrik, Bygningsstøbegods

Alsisk Frøavl A/S

Telf. 18

Sønderborg

Nordisk Trikotagefabrik

Haderslev

Poul Pedersen

Landsretssagfører

Vejle

Vestergaard Poulsen

TRIKOTAGEFABRIK

Telf. 117

IKAST

Aktieselskabet

Skive Markfrøkontor

Frøavl - Frøhandel

Skive.

Telf. 94 2. Lin

DIPLOM-IS.

Haderslev Telef. 1160

Vejen Telef. 3

Marie Christensen

Hjemmebageri & Conditori

med Thesalon

Bispeterov - Aarhus

Telefon 1939 - 322

Kirkegaard & Co A/S

Trikotagefabrik

HERNING

Det rigtige Sted for Indkøb af moderne
Trikotage er hos

M. MADSEN A/S

Vestergade 7 — Silkeborg.

A/s Graasten Kornimport

Mel-, Korn- og Foderstofforretning

A/s L. Lange & Co.

Svendborg Jernstøberi

Svendborg

Hans Jensens Eff.

Trikotagefabrik

I K A S T

DANSK MASKINOPLAG A/S

(JØRGEN M. HANSEN)
Labenraa - Telf. 2044

Sønderjyllands ældste og største Specialforretning i Maskiner
for Landbruget.

A/s Neumann & Zimmermann

Kanalvej

Lyngby

Rauers Maskinfabrik

Mejerimaskiner

HORSENS

1/s J. JUNGET

Træbearbejdningsmaskiner

Telefon 36

HERNING

HARESKOV KURANSTALT

Overlæge O. Jul. Nielsen, Spec. i med. og Nervesygdomme.
Moderne Behandling af alle medicinske Sygdomme, Nerve-
sygdomme, nervøse Lidelser og rheumatiske Lidelser.

Alle Laboratorieundersøgelser foretages.

Prospekt sendes.

Telf. Bagsværd 348

AKTIESELSKABET

HAGEN & SIEVERTSEN

ODENSE

GRUNDLAGT 1851

Aktieselskabet
SIMON BRØND & CO

Barnevognsfabrik

Vejen

VEJEN

TRÆLASTHANDEL

Aktieselskab

Telefon 47

Tønder Mejeri

Telefon 186

Lyngby Cementstøberi

C. M. NIELSEN

TELEFON 330

Fremvej 1b. Gyldendalsvej 6

Poul Clausen

Brørup - Telf. 179

Stole og Møbler

*Magasin
du Nord*

v/ Alfred Johansen,
Graasten.

Det kgl. octr. alm.
Brandassurance-
Compagni

Stiftet 1798

— tegner
alle Arter
af Skades-
forsikring

Hovedkontor:

Højbroplads 10

København K.

Tlf. Cent. 447

Sorø Amtstidende

Dagligt Gennemsnits-Oplag
for 2. Halvaar 1942 if. Dansk
Oplagsk. **14.689 Eksempl.**

Akциденstrykkeri — Lystryksanstalt
Clichéfabrik — Bogbinderi
Hovedkontor: Slagelse. Telf. 2000.

Bornholms Tidende

Øens største og eneste Oplags-
kontrollerede Blad.

Telf. 121 Telf. 355
RØNNE

HEJMDAL

Landsdelens Blad

Aarhus Amtstidende

Stiftet 1866.

Grænselandets Liv

møder De i

Jydske Tidende

Syd- og Sønderjyllands
største Blad.

Dybbøl-Posten

Det gamle danske Blad for Als og Sundeved

Silkeborg Avis

Midtjyllands ældste
og største Dagblad
Oplag over 10.000 Eksemplarer

N. C. Mehlsen, Struer.

Fiskeexport & Røgeri.

Telegramadresse: Mehlsen — Telefon 2

Frederikshavn

Mælkeforsyning

H. C. Hansen

Trikotagefabrik

Ikast

Telf. 21

Carl M. Cohr's

Sølvvarefabriker

Aktieselskab

Fredericia

POUL KRØJGAARD

Trikotagefabrik

HERNING

Telf. 406

Th. Hansen

G. M. Forhandler

Søndergade 15 Telf. 311
FREDERIKSHAVN

Maskinfabriken Phønix Odense

Aktieselskabet

Odense Kamgarnspinderi

O d e n s e .

A/s Kulkompagniet

A/s De forenede

Kalkværker

MOGENSEN OG DESSAUS VÆVERIER

AKTIESELSKAB

ODENSE

Thisted

SLÆGTSFORSKRIFTES BIBLIOTEK

*Rovet Hærfugl rev i,
Ravne Blod ej savned'.*

Det er en meget vigtig og glædelig Meddelelse, som Thorleik den Fagre her giver os. Ikke blot giver han os den helt rigtige Stedsbestemmelse af det afgørende Slag: »Heden Nord for Hedeby«, men han giver ogsaa paalidelig Underretning om, at den senere danske Konge deltog i det skæbnesbestemmende Slag Nord for Hedeby, paa Lyrskov Hede, ifølge Einar Skulesøns Kvad 1153. Det vil med andre Ord sige, at Nordmænd og Danske, Magnus den Gode og Svend Estridssøn, som gode Nordboer stod sammen i den afgørende Folkekamp med den uhyggelige slaviske Fare. Men naar den for Alvor var manet i Jorden, kunde de begynde paa ny, for at faa afgjort, hvem af de to, den norske Konge Magnus den Gode eller det danske Kongesemne Svend Estridssøn, der skulde styre i Danmark.

Faa Aar efter døde Magnus den Gode, i Aaret 1047. Han indsatte før sin Død i sit store Retsind *Svend Estridssøn* til sin Efterfølger i Danmark og sin Farbroder *Harald Haarderaade* til Konge i Norge. Harald Haarderaade vilde ikke godkende denne retfærdige Ordning, men førte i ikke mindre end 17 Aar Krig mod Kong Svend for at gennemføre sine Krav paa Danmark. Kong Svend trak atter og atter det korteste Straa i denne Kamp, paany og paany maatte han flygte, men han var ikke til at faa Bugt med, altid og altid kom han igen, og efter 17 Aars Kamp maatte Harald Haarderaade til sidst i Aaret 1064 afstaa fra alle sine uretmæssige Krav paa Danmark; den danske Konge havde holdt ud, til Sejren var vundet, og Danmark var sket dets Ret.

Med fuldkommen Ret har Efterslægten i Danmark forherliget Mindet om den purunge, ædle norske Konge, *Magnus den Gode*, der paa en saa uforlignelig Maade havde kæmpet for Danmark, ganske særlig i Slaget paa Lyrskov Hede, hvor Venderne blev fuldstændig tilintetgjort; et Kæmpeslag, hvis Minde lever i Sydslesvig op til vor egen Tid. I den historiske Mindelund i *Skibelund Krat* blev den berømte *Magnussten* rejst paa Lyrskovslagets Aarsdag den 28. September 1898, skabt af *Niels Skovgaard's* Mesterhaand og bekostet af den i Rusland levende danske Digter og Fædrelandsven *Thor Lange* (1851—1915), der digtede Magnusstenens kendte folkeelskede Indskrift:

*Magnus, tvende Rigers Pryd,
unde Gud din Kongesjæl,
at se Nordens Grænsepæl
atter rykket frem mod Syd.*

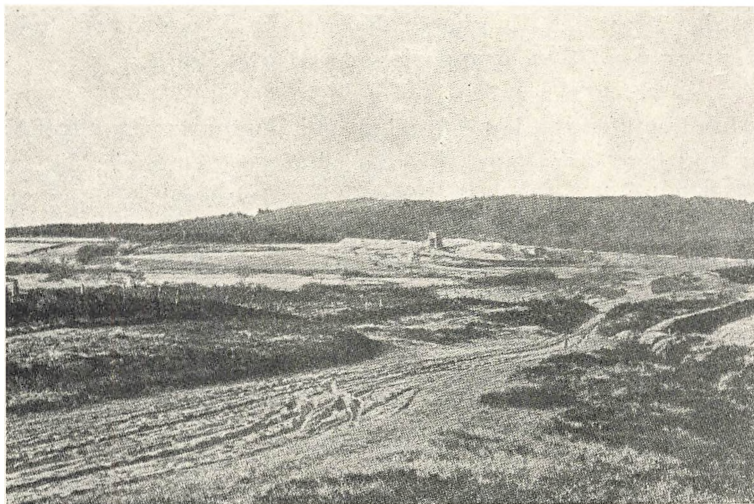
Allerhelst havde Thør Lange ønsket Magnusstenen rejst paa selve Lyrskov Hede med følgende Indskrift om selve Lyrskovslaget:

*Magnus hin Unge,
hvem hellig Olav stod nær,
slog Venderne her.
Fugle paa Heden om Helten sjunge.
Anno Domini MXLIII.*

Thor Lange, den trofaste danske Fædrelandsven i det fjerne Land, skulde ikke opleve det nordlige Sønderjyllands Genforening med Moderlandet, han døde i 1915. Men ti Aar efter hans Død blev hans egen Mindesten rejst i Skibelund tæt bag ved Magnusstenen, og der blev indridset følgende Eftermæle, digtet af K. G. Brøndsted::

*Frem blev ført vor Grænsepæl,
gode Skjald, i Sten du fast
Varslet skrev, før Hjertet brast —
glæde Gud din danske Sjæl.*

Ja, glæde Gud i denne Nederlagets Tid vore danske Sjæle, og først og fremmest glæde Gud vor Konges danske Sjæl.

Lyrskov Hede, set fra Sydvest. Thomsen, Flensborg, fot. 1930.

Fra Varnæs Sogn

Spøgeri og Forvarsel

Ved J. Raben.

En Haandværker i Sønderborg har meddelt mig følgende, af ham selv optegnede, mærkelige Begivenheder fra Varnæs. Han ønsker ikke at komme frem med sit Navn, men har velvilligst givet mig Tilladelse til at overlade dem til »Sdj. Maanedsskrift«.

SPØGERI PAA SKRÆPPEHOLM.

Paa Varnæsvold, hvor efter Sagnet Junker Viggo og hans Broder Ebbe levede i længst forsvundne Tider, levede i det 18. Aarhundrede en Bonde, der kaldtes Peter Vold. Da han engang fik en ny Karl, der efter et Par Dages Forløb spurgte Bonden, om han kunde sætte Hestene paa Græs paa Skræppeholm, en Holm inden for de endnu synlige Voldgrave, forbød denne ham det paa det alvorligste. »Det nytter ikke noget«, sagde han, »de kommer dog hjem ved Midnat og Hestene vil lide derunder«. Karlen fik dog sammen med en Kammerat, uden Bondens Vidende, Hestene anbragt paa Holmen, forsynet med stærke Tøjringsspæle. Nu sad Karlene i Kamret og ventede paa, hvad der vilde ske. — Da Midnat var godt inde, kom Hestene med fuldt Spring ind paa Gaardspladsen, rystende af Angst og dækket med Skum stod de foran Stalddøren.

SKOVSØ.

For mange Aar siden talte man om mange uhyggelige Oplevelser ved Skovsøen ved Varnæs. Folk, der opholdt sig i Nærheden af Søen, har ved Nattetide ofte hørt Hulken og Jamren, og der stod et Lysskær over Søens nordlige Bred. Det lød, som om Lyden kom fra den Sti, der fører langs Søkanten under Skoven. Ingen vidste, hvad det skulde betyde, og ingen turde gaa derhen. Om der er sket et eller andet paa Stedet, ved man ikke, men Folk var enige om, at det maatte være et Genfærd, der her drev sit Spil.

(Efter en Optegnelse fra 1869).

DØDSVARSEL.

Min Søster hørte en Nat en Stemme, som sang: »Hvo ikkun lader Herren raade«, men hun saa og hørte intet mere. Da min Tante senere kom ulykkelig af Dage ved en Løbskkørsel, var min Søster med til Begravelsen. Ved Graven sang man »Hvo ikkun lader Herren raade«. Det var en rygende Storm den Dag, og hvor min Søster stod, i Nærheden af Graven, kunde hun kun høre den Del af Salmen, som hun hørte hin Nat.

HUN SAA SØNNEN.

En Kone i Aabenraa, som havde en Søn, der sejlede paa Sydamerika, fortalte mig, at hun en Nat saa ham ligge paa et Hospital, og hun lagde særligt Mærke til, at Skjorten paa den ene Arm var smøget op, saa hun tydeligt saa den blottede Arm. Tilsyneladende var Sønnen meget syg. — Senere fik hun Meddelelse fra Rederiet, at hendes Søn var død af Gulfeber paa et Hospital i Rio de Janeiro. Ved Hjælp af en Præst i Aabenraa sendte hun et Brev gennem Rederiet til vedkommende Hospital og bad om Meddelelse om Sønnens Sygdom og om hans sidste Time. Svaret kom, og den Meddelelse hun fik, var i Overensstemmelse med det Syn, hun havde haft.

FORVARSLÆT.

Min Søster, som bor i Varnæs, fortæller:

Jeg stod en Sommerdag paa en Høj bag mit Hus og saa, at der ude i Søndermark kom en Vogn med et Læs Korn, forspændt med to sorte Heste. Læsset væltede, og Kusken faldt af ud over et Dige.

Om Aftenen talte jeg med Sønnen paa Gaarden, han lo af mig og mente, at der overhovedet ikke var kørt Korn ind fra Søndermark den Dag, og hvor jeg havde set ham vælte, havde han intet at gøre, det var Naboens Mark.

En Uge efter kom han og fortalte, at man nu var væltet med et Læs Korn paa Stedet, som jeg havde angivet. Den Mand, som kørte, var falden ned og havde brækket en Arm.

Vejen var spærret, Naboen havde tabt noget Korn, og man var ifærd med at læsse det paa igen. Kusken med de sorte Heste maatte derfor køre igennem Naboens Mark, hvor Uheldet skete.

FORBRAND.

Et Ægtepar gik hjem fra et Besøg. Manden fik undervejs den Indskydelse, at han skulde se tilbage. Da saa han Gaarden, de lige havde forladt, staa i Flamme. De løb tilbage, men der var intet at se. Et halvt Aar senere brændte Gaarden, og Ægteparret saa Branden fra samme Sted som dengang.

AMTSBANEN GRAASTEN—AABENRAA.

Mange Aar før der blev Tale om en Amtsbane mellem Graasten og Aabenraa, saa en Mand ved Navn Johan Lytzen i Skovbøl Toget køre ned gennem Byen og holde ved Kroen, hvor der senere blev Holdeplads. »Det vil køre ned langs din Kaalhave«, sagde han til min Tante, »ned forbi Bøghoved til Varnæs«. Der var ingen, der tog det alvorligt: men han fik Opregnsning, da alt indtraf, som han havde sagt forud.

VENNENS DØDSVARSEL.

Min Fader var Ungdomsven af en Mand ved Navn Leopold, der boede paa Varnæshoved. En Nat bankede det tre Gange paa Vinduet hos min Fader, og en Stemme sagde: »Nu er han død!« »Hvem?« spurgte Fader, men han fik intet Svar. Han stod op og gik udenfor, det var en stille, stjerneklar Nat, men der var intet at se eller høre. Næste Morgen fik han Meddelelsen, at Leopold var død, netop i samme Time han havde hørt Stemmen.

EN SYNSK MAND.

Jacobi, en indvandret Skræder fra Sachsen, boede i Varnæs. Han var bekendt for, at han kunde »se forud«. Hvad Jacobi sagde, skulde nok indtræffe før eller senere. I Varnæs Vesterhjørne boede en Gaard-ejer Jens Pipper. Han havde kun én lille Datter. Da hun engang blev meget syg, gik Moderen til Jacobi og spurgte, om han havde haft et Syn desangaaende, saa vilde hun gerne vide det. Jacobi svarede paa »gebrokkent« Dansk: »Nej Mari, de hæ æ nicht«, men hvis han skulde se noget i de nærmeste Dage, vilde han fortælle hende det. Nogle Dage efter kom Jacobi: »Din Pige dør, Mari, jeg har set Ligtoget og traf det ud for den gamle Malerkones paa Vej til Kirken. Foran Ligtogvognen var der en Brun og en Rødskimmel«. Da Fru Pipper hørte det, sagde hun til sin Mand: »Skal Barnet virkelig dø, saa skal Jacobi ikke faa Ret i alt. Vi spænder de to Brune for (Gaarden havde to Brune og en Rødskimmel), dem holder hun (Barnet) saa meget af«. — Barnet døde, og Dagen før Begravelsen blev de to brune Heste gjort i Stand, men da de skulde spændes for, var den ene af de brune blevet syg og man maatte tage Rødskimlen i Stedet. — Jacobi fik Ret.

— — —

En anden Gang sagde Jacobi til N. N., at han havde set Ligtog komme ud fra P. P.'s Gaard, »du var med, du sad paa en Vogn, hvor den ene Hest var en Skimmel«. Han havde set Ligtoget et nærmere betegnet Sted paa Vejen. Dødsfaldet indtraf. N. N. var med til Begrav-

velse, men han kom Jacobis Ord ihu og sørgede for, at komme paa en Vogn, der ikke var forspændt med en Skimmel. Nu hændte det undervejs, at en Hest slog et Bagben over Hamlet og N. N. sprang behjælpelig til og fik Hammelrebet bragt paa Plads. Imens var de andre Vogne kørt videre, og da han søger efter sin Vogn, raaber en anden til ham: »Sid bare op hos mig, her er Plads«. N. N. sprang op paa Vognen, og først da gik det op for ham, at den blev trukket af Skimlen, ligesom Jacobi havde sagt.

DØDSVARSEL.

Min Søster fortæller:

Vor nærmeste Nabo, en gammel Ungkarl med et lille Landsted til Køer, laa en Vinter syg, kun tilset engang imellem af Naboer. En Dag var min Kone paa Besøg hos min Søster i Varnæs, og nu vilde de to bringe den gamle lidt Suppe. Min Søster gik foran ind ad Yderdøren, men studsede i det samme og holdt min Kone tilbage. Lidt efter sagde hun: »Nu kan vi godt gaa ind«. Da de kom ind i Stuen, sad der en anden Nabo ved hans Seng, som sagde: »Nu er han lige død«.

Min Søster fortalte herefter, at da hun kom ind ad Yderdøren, stod der en Skikkelse i hvidt med store nedhængende Ærmer, den stod med Haanden paa Dørklinken og gjorde en indbydende Bevægelse med Haanden, som om den vilde sige »gaa kun ind«. Saa svævede den hen mod Loftstrappen. Skikkelsen var gennemsigtig som et Slør.

EN SYNSK FISKER.

En gammel Fisker ved Varnæsvig fortæller:

En Nat var jeg paa Hjemturen, det var en lun Sommernat, og jeg gik og glædede mig over det smukke Vejr. Da jeg var kommet ind i Tykskoven, kunde jeg pludseligt ikke komme videre. En graa Mur laa foran mig, hvormeget jeg end forsøgte at trænge igennem, vilde det ikke lykkes. Jeg gik langs denne Forhindring helt ned til Vildmose i Udkanten af Skoven, der kunde jeg komme uden om.

Forklaringen kom senere. Om Efteraaret kom en haard Vestenstorm og væltede et Bælte af store Bøge, der laa som en Barrikade igennem Skoven. Da Fiskeren Stormaftenen kom samme Vej, kunde han ikke komme igennem, men maatte gaa samme Omvej langs Vildmose.

— — —
En Aften laa han i sin Seng (han bor ved Siden af Hotellet) og hørte Salmesang. Han kunde tydelig høre gamle Hattesens Stemme. Hattesen var en glimrende Sanger. —

Paa samme Tid var et lille Barn sygt paa Hotellet, det døde, og ved

Kisten blev der sunget samme Salme. Fiskeren hørte da igen, som hin Aften, Hattesens Stemme over de andre.

— — —

En Dag, da Fiskeren stod og bødede Garn i Skovkanten i Varnæs Tykskov, saa han en Dame i Sørgedragt gaa ind til sin Moder. Oppe paa Nabogaarden var en Datter meget syg, saa mente Fiskeren, at hun var død, og at der nu kom Meddelelse derom. Da han spurgte sin Moder, paastod hun, at der ikke havde været nogen. Saa vidste Fiskeren, at det havde været et Syn. Nogen Tid efter skete det, han havde set.

SAMPLEREN.

SKIMMEL.

I December-Nummeret 1942 af Sønderjydsk Maanedsskrift, S. 231 har Andreas Lorenzen blandt andre Folkeminder fra Havetoft meddelt, hvorledes man som Kur mod Hikke i en brydsk Tone sagde: »Wann hest du toletzt sehn de Schimmel?«

Denne »Skimmel« er »Skimmelrytteren«, der optræder i tyske Juleoptog. I H. F. Feilberg: »Jul«, II, gives en indgaaende Skildring af den, hvoraf det fremgaar, at der i Juleoptogene altid er en bøs Person, som straffer uartige Børn med Riset, eller paa anden Maade forskrækker dem.

Det behøver ikke altid at være en Skimmelrytter, der er Bussemand i disse Optog, det kan være en »Klaprebuk«, en »Habergeiss«, en »Knecht Rupprecht« eller lignende — Navnet »Skimmelrytter« henlyder til, at de kom med Sne. I Rhineggen kan baade St. Martin og St. Nikolaj optræde som Skimmelryttere.

Herovfr kan vi faa en Anelse om, at disse Optog i deres Oprindelse var hedenske Frugtbarhedsfester, der blev omdannet af Kirken til kristelige Optog. I Følge Arnold Meyer: »Das Weihnachtsfest, seine Entstehung und Entwicklung« er St. Martin her blevet Afløseren af en hedensk Guddom og Skytsgud for Høsttiden, medens St. Nikolaj har afløst en anden hedensk Guddom for Frugtbarheden.

R. Fabricius.

FRISKARERNE I LØJT 1848

Kommandør, Kaptajn J. Holm Elberg, fortæller:

Den 28. April 1848 var der Barsedaa her paa store Elbjerg. Min Sønesøn, som om Gud vil skal være Stamhalter (Arving til vor Slægtsgaard store Elbjerg) blev efter gammel Tradition opnævnt efter mig. Da det var den Førstefødte, blev der arrangeret et stort Barselgilde. Slægt, Venner, Naboer og mange Kaptajner fra Aabenraa var indbudt. Som vi allerbedst sad ved Bordet, kom en Kone skrigende ind: »Hele Barsmark Kirkevej er fuld af Friskarer!« Førend vi saa os om, var hele Gaarden i store Elbjerg fuld af Friskarer, en meget blandet Forsamling, nogle havde ikke engang Støvler paa. Et dejligt Skuespil! Alle Gæster løb ud gennem Havedøren over Marken hver til sit, undtagen en gammel slesvig-holstensk sindet Kaptajn, som tog Glasset i Haanden og raabte: »Længe nok har Danmark spundet Snaregarn til Holstens Fod«.

Hans Hansen Toft, Barsmark.

Kommandør, Kaptajn J. Holm Elberg, fortæller i sine Optegnelser: Anno 1636 den 19. November døde Kirkeherren og Sognepræsten i Løjt, Villads Knudsen, og der var ingen Præst i Løjt i 4 Aar til 1640. De Løjtinger maatte sælge deres Orgel. Derfra stammer følgende Rim:

*Da alle Punge var i Laas,
Og ingen vilde dirke,
Da tog Løjt Orgel en anden Kaas,
Og gik til Klipleff Kirke.*

De Løjtinger var saa fattige, at de maatte sælge deres Orgel.

Hans Hansen Toft, Barsmark.

Enhver, som interesserer sig for

vort Lands Forsvar bør eje . . .

Arne Stevns

Vor Hær i Krig og Fred

Bind I foreligger. Bind II udkommer i Foraaret 1944.

Hvert Bind er paa ca. 500 Sider med adskillige Farvebilag, Kortskitser m. m.

Pris Kr. 40,00 pr. Bind - solidt og smukt indbundet.

NORDISKE LANDES BOGFÖRLAG

Alfred Christensen

Fredericia

CARL FAABORG

Kolonial en gros

HADERSLEV

Aktieselskabet

Korn- og Foderstof Kompagniet

HORSENS

K. Madsen

Garn

Trikotage

Børnekonfektion

HORSENS

Rederiet

Mathilde A/s

LEMVIG

De renser let og skurer godt

med

VITO

Kraft Skurepulver

1/5 KAALUNDS SÆBEFABRIKER, KOLDING

Svendborg

Boghvede & Havremølle

HORSENS HAVN

- ◆ *Mange moderne Stykgodskraner.*
- ◆ *7,00 m Vanddybde.*
- ◆ *Havnen kan besejles Dag og Nat.*
- ◆ *Store Arealer ved Kaj og Jernbanespor ledige til Udlej.*

Arbejdernes Landsbank

Vesterbrogade 5. København.
UDFØRER ALLE BANKFORRETNINGER.

Tønder Landmandsbank A/S

Kontorer i Tønder - Skærbæk - Ballum - Brede - Brøns
Bylderup Bov - Frifelt - Højer - Tinglev - Visby

Aktieselskabet

Glud og Marstrands Fabriker

Uplandsgade 20

DANIA

GASAPPARATER

OG GASOVNE

Mest besparende Fabrikat

Jydsk
Trikotagefabrik A/S
IKAST

IKAST SKAANERFABRIK

P. Chr. Mikkelsen

IKAST

NIELS LARSEN'S
TRIKOTAGEFABRIK

Hammerum

Hede Nielsens Fabriker A/S

Cykler - Cykledele - Radio

Horsens

A/S Horsens Privatbank

Telf. 129

HORSENS

Gylding Sørensen A/S

Manufaktur en gros

Herning. Telf. 1055 - 1056

Lemvig Trælasthan

Brødrene Skou

Lemvig

Herning.

JESPER NIELSEN

TRICOTAGEFABRIK

HERNING

Thisted Jernhandel

v/ Chr. Homann

THISTED

Reserveret

S. S. V.

Sønderjydsk Teglinde

Nordre Fasanvej 217 - København N.
Telf. C. 4520 - Tega 1700 - Tega 1717

Facadesten, flammede Sten, Tagsten, Drænrør
Alle Bygningsartikler

Forlang **Gulvtæpper**

fra

Sønderjydsk Tæppefabrik

A. R. KJÆRBY

Højer

De Forenede Teglværker ved Aarhus. Aktieselskab

Tlf 644. Kontor: Parkallé 15, Aarhus. Tlf. 6444.

Facadesten, Tagsten, Radialsten, glass. Tagsten og Mursten

Paasch & Larsen, Petersen

Aktieselskab

HORSENS

Telefoner: 207 807 - 808

Restaurant

Bryggergaarden - Odense

Byens bedste Spisested

Skal man til og fra

Sønderjylland

benytter man

Sydfynske Jernbaner

Pindstrup Mosebrug

SAVVÆRK & EMBALLAGEFABRIK

Telefon Pindstrup { 13
18

Aktieselskabet

Dampmøllen Victoria

Odense

Eriksen & Christensen

Aktieselskab

Korn og Foderstoffer

Esbjerg

Thisted

Uldspinderi & Tæppefabrik A/S

A/S **ALFRED BENZON**

Halmtorvet 29. Central 194.

KØBENHAVN V.

*Graasten
Teglværk*

GRAASTEN

D. I. S.

Frøcontoret

(for undersøgt Markfrø)

(Grundlagt 1887)

KOLDING

Leveringer under Statsfrøkontrollens selvvirkende Kontrol

Antager Frøavlere

Rio Radiatorer

Ribe Centralvarme-Komfurer

Ribe Centralvarme-Kamin

Ribe Kakkellovne

Ribe Kaminer

A/S Ribe Jernstøberi

Ribe Telf. 261 (2 Linjer)
Grundlagt 1848

Per Nielsen

Stenhuggeri

Gravmonumenter

Søndergade 8 o. G.

Horsens

Telefon 963

P. Conradsen

Teknisk Maskinforretning

Telefon 900

Frederikshavn

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK

Aktieselskabet

Motorfabriken „Frederikshavn“

J. Husted Abildtrup & Co

Tricotagefabrik - Herning

Støt dansk Industri

M. Jørgensen, Frøavl & Frøhandel

Grejsdalen A/S. Vejle.

KURANSTALLEN
Gl. Skovridergaard
V. STARCKE OVERLÆGE
AABEN HELE AARET
SILKEBORG^{Ny} FORLANG PROSPEKT
TLF { 514 / 515

Oscar Christensen

Kolonial en gros

Kolding — Varde — Haderslev — Aabenraa

N. MIKKELSEN SØRENSEN

Murermester og Entreprenør

Ndr. Fasanv. 217 Tlf. C. 4520, Taga 1700 og 1717
KØBENHAVN

Adda

Korsetterne virker slankende,
sitter eminent og er beha-
gelige i Brug.

A/S P. SCHOU & CO

TRÆLASTHANDEL

Kolding (Grundl. 184)

A. Schjøtt

Rør & Sanitær

Vejle

N. P. Hansen & Co.

Spedition — Kontrol
og Pakhusforretning
Odense

Aktieselskabet

Helsingørs Væveri

Helsingør.

Textilfabriken

ved Joh. Pedersen

Helsingør.

Frederikssund

Savværk- og Pakkasefabrik

L. Christensens Sønner

Telf. 240

Frederikssund

Støt de

sønderjydske

Indsamlingen

A.B.C.

